

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Regelverkskrav – nye teknologier og produksjon av trygg sjømat

- Tiltak på fisken

Jørn Nilsen
Jurist Seksjon Sjømat
Mattilsynet - Hovedkontoret

Oversikt

- Bruk av stoffer eller fysiske metoder (UV)
- Bruk av stoffer
  - Dekontaminering, tilsetningsstoff eller teknisk hjelpestoff?
  - Regelverkskravene
  - Nye stoffer
  - Ansvar
- Bruk av andre metoder
  - Rettslig utgangspunkt
  - Generelt vurderingstema
  - Særlig om forholdet til reglene om ny mat
- Produksjon for andre markeder
  - «Ikke-konforme varer»
  - Kort oversikt og hovedregler

Bruk av stoffer

- 853/2004

Artikkel 3 Alminnelige forpliktelser

1. Driftsansvarlige for næringsmiddelforetak skal overholde de relevante bestemmelsene i vedlegg II og III.

2. Driftsansvarlige for næringsmiddelforetak skal ikke bruke andre stoffer enn drikkevann, eller rent vann når det er tillatt i henhold til forordning (EF) nr. 852/2004 eller denne forordning, for å fjerne forurensning fra overflaten av produkter av animalsk opprinnelse, med mindre bruken av stoffet er godkjent etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 12 nr. 2. Driftsansvarlige for næringsmiddelforetak skal også overholde alle vilkår for bruk som kan vedtas etter samme framgangsmåte. Bruken av et godkjent stoff berører ikke plikten den driftsansvarlige for næringsmiddelforetaket har til å overholde kravene i denne forordning.

- Dekontaminering – vann eller godkjent stoff

Dekontaminering eller tilsetningsstoff

- 1333/2008

Artikkel 3 Definisjoner

1. I denne forordning gjelder definisjonene fastsatt i forordning (EF) nr. 178/2002 og (EF) nr. 1829/2003.

2. I denne forordning menes videre med:

- a) «tilsetningsstoff i næringsmiddel» ethvert stoff som vanligvis ikke inntas som et næringsmiddel i seg selv, og som vanligvis ikke brukes som en typisk ingrediens i næringsmidler, uansett om det har en næringsverdi eller ikke, som dersom det bevisst tilsettes næringsmidler med et teknisk formål i forbindelse med framstillingen, foredlingen, bearbeidingen, behandlingen, emballeringen, transporten eller lagringen av slike næringsmidler, fører til eller med rimelighet kan forventes å føre til at tilsetningsstoffet eller dets biprodukter direkte eller indirekte blir en bestanddel i slike næringsmidler.

- Blir stoffet en bestanddel i næringsmiddelet?
- Uansett krav om bruk av godkjent stoff!

Teknisk hjelpestoff

- Dekontaminering, tilsetningsstoff eller teknisk hjelpestoff?

b) «teknisk hjelpestoff» ethvert stoff som

i) ikke inntas som et næringsmiddel i seg selv,

ii) med hensikt brukes ved bearbeiding av råvarer, næringsmidler eller ingredienser i disse, for å oppfylle et bestemt teknisk formål under behandlingen eller bearbeidingen, og

iii) kan resultere i en utilsiktet eller teknisk uunngåelig forekomst av restmengder av stoffet eller dets derivater i sluttproduktet, forutsatt at restmengdene ikke utgjør noen helseisiko eller virker teknisk inn på det ferdige produktet,

- «..., for å oppfylle et bestemt *teknisk formål* under behandlingen...»
- Lut for å frigjøre olje, enzymer ved fjerning av skall eller for å felle ut ostemasse fra melk o.l.
- Stoffer som benyttes for å fjerne eller redusere forekomsten av mikrobiologisk forurensning fra overflaten av fiske- eller kjøttprodukter betraktes ikke som tekniske hjelpestoffer.

Fjerne Listeria – Vann eller godkjent stoff!

Hvem har ansvar?

- Mattilsynet har tilsyn med virksomheter som produserer mat, ikke med virksomheter som produserer stoffer til dekontaminering
- Mattilsynet er kjent med at det markedsføres stoffer som tekniske hjelpestoff til fjerning av Listeria på fisk
- Virksomheten som produserer mat har ansvar for å vite at det dere bruker til dekontaminering er godkjent!
- Både Mattilsynet, EU-kommisjonen og en majoritet av europeiske land er tydelige på at stoffer som benyttes for å fjerne Listeria, annet enn rent vann, må være godkjente!

Bruk av fysiske metoder

- «Alt som ikke er forbudt er lov»

- Ikke harmonisert i EØS-regelverket
  - Nasjonal lovgivning
- Grunnleggende prinsipp
  - Er det ikke forbudt er det lov
- Plikten til å produsere trygg mat!

Særlig om UV

- Ikke regulert i EØS-regelverket
- Ikke forbudt i Norge
- Virksomheten forventes å kunne dokumentere at maten er trygg!

Ny mat

- Ny produksjonsprosess – ny mat?

- Hva er ny mat?
    - Næringsmiddel som ikke i vesentlig grad har blitt brukt til konsum hos mennesker innenfor EØS før 15. mai 1997
  - Ny eller endret molekylstruktur
  - Består av eller er isolert/ produsert fra mikroorganismer, sopp eller alger
  - Består av eller er isolert/ produsert fra materiale av mineralsk opprinnelse
  - ...
  - Næringsmidler som er et resultat av en produksjonsprosess som ikke har blitt brukt i matproduksjon innen EØS før 15. mai 1997, og som medfører vesentlige endringer i næringsmiddelets sammensetning eller struktur, som påvirker dets næringsverdi, metabolisme eller nivå av uønskede stoffer.
-
- **Ikke brukt før 15. mai 1997**
  - **Vesentlige endringer i næringsmiddelets sammensetning eller struktur**

Eksport til tredjeland

- Ikke-konforme varer

- Produksjon av mat som ikke samsvarer med kravene til slike produkter i EØS
- All mat som produseres i Norge må i utgangspunktet være i samsvar med vårt regelverk
- Bruk av stoffer som ikke er tillatt brukt i Norge
- Tidligere regulert ved krav om dispensasjon
- Forskrift om produksjon og eksport av næringsmidler og fôrvarer til land utenfor EØS på særskilte vilkår (FOR-2018-08-31-1319)

Er bruk av et stoff tillatt i importlandet kan det brukes i produksjon i Norge

Vilkår – ikke-konforme produkt

- Forskriften regulerer den *planlagte* produksjonen av slike produkter
- Enten må bruken være tillatt i det aktuelle landets regelverk
  - Eller uttrykkelig aksept fra tredjeland
  - Uansett ikke for helseskadelige næringsmidler
- Virksomheten sin plikt å dokumentere at vilkårene er oppfylt
- Krav om merking av produktet
- Virksomheter må melde fra til Mattilsynet **før** produksjon og eksport settes i gang!
- Viktig med gode rutiner som skiller produksjon som skal til EØS og produksjon av ikke-konforme produkter til tredjeland

Mattilsynet

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Takk for oppmerksomheten 😊

Jørn Nilsen
Seniorrådgiver/Jurist
Mattilsynet
Seksjon Sjømat

